

omezen (§ 8 vyrov. řádu). Nelze přisvědčiti dovolatelovu nálehu, že dle §u 31 vyr. ř. patří k činnosti vyrovnávacího správce také financování dlužníkovu podniku vlastními prostředky správcovými, neboť, ukládá-li toto ustanovení správci, by pečoval o to, by dle možnosti závod v provozu udržel a jmění dlužníka nebylo zmenšeno, nikterak ho nezmocňuje, tím méně zavazuje, by vlastním majetkem dlužníkovu podnik udržoval. Avšak i kdyby ony platy vyrovnávacího správce považovány byly za hotové výlohy správy, poskytnuté jako zálohy, potřebné k udržení provozování dlužníkovu podniku, byly účastnými přednostního práva dle §u 23 čís. 1 vyrov. ř. a staly by se dle §u 46 čís. 1 konk. ř. — poněvadž do 14 dnů po zrušení vyrovnávacího řízení byl učiněn návrh na vyhlášení úpadku — pohledávkami úpadkové podstaty a mohly by dojiti přednostního uspokojení dle §u 47 (1) a (2) konk. ř., nebyl by nicméně dovolatel oprávněn, z důvodu svého dřívějšího úřadu vyrovnávacího správce zadržovati ku krytí své pohledávky z vedení vyrovnávací správy platy, které pro dlužníka po zrušení vyrovnávacího řízení přijal, poněvadž vyrovnávací řád nedovoluje ani soudu, by za vyrovnávacího řízení povolil vyrovnávacímu správci zálohy na jeho nároky ze správy ze jmění dlužníkovu, což plyne z ustanovení §u 33 vyrov. ř., jenž nemá obdobného předpisu, jako § 125 (3) konk. ř. Tyto přijaté platy jako jmění dlužníkovu patří nesporně do úpadkové podstaty dle §u 1 konk. ř. a odvolací soud posoudil věc po stránce právní úplně správně, uznáv, že žalovaný je povinen, aby pro dlužníka vybraných 77.694 Kč do úpadkové podstaty firmy Ř. zaplatil. Také otázka nepřípustnosti započtení byla odvolacím soudem v podstatě správně posouzena a postačí k jeho rozsudečným důvodům odkázati a doložiti jen, že, pokud vzájemná pohledávka, žalovaným ke započtení namítaná, záleží v jeho nároku na odměnu, dosud soudně ani neurčenou, za vedení správy vyrovnávacího řízení, nestala se ještě ani existentní, pokud nebyla mu soudním usnesením přičtena (§ 33, odstavec druhý vyr. ř.).

Čís. 2650.

Pokračování ve spekulacním obchodu či pouhé poskytnutí zápůjčky k ukončení spekulacního obchodu?

Stravný obchod může býti obchodem diferenčním. Pojem stravného obchodu.

(Rozh. ze dne 23. května 1923, Rv I 1350/22.)

S. spekoval v roce 1916 u bankovní firmy M. ohledně většího počtu akcií à la baisse, akcie však stoupily a krytí jeho nestačilo. Nemaje prostředků, obrátil se na žalovaného, svého příbuzného. Žalovaný ujednal pak koncem září 1916 se žalující filiálkou banky S., že tato dodá bance M. za žalovaného akcie, jichž se týkala spekulace S-ova, a zavázal se, že bance vrátí akcie in natura. Žalobkyně složila akcie pro banku M. u vídeňské firmy J. Žalobě, již domáhala se na žalovaném vydání stejného počtu akcií, procesní soud první stolice vyhověl, a uvedl mimo jiné v důvodech: Při úmluvě z konce září 1915 jed-

nalo se jen o zapůjčení cenných papírů, lhuta ku vrácení papírů smluvena nebyla a ani řeči nebylo o tom, že by mohla žalobkyně žádati půjčené papíry teprve tehdy zpět, až by je bylo lze pro S-a koupiti beze ztráty. Posudkem znalců jest zjištěno, že zapůjčení cenných papírů, jež oni v obchodním smyslu označují za stravný obchod, na určitou nebo neurčitou dobu jest obvyklým, odměna že bývá nebo nebývá smluvena, že takové půjčení třeba většího množství cenných papírů v bankách se vyskytuje a že jest banka oprávněna v tom případě, když lhuta ku vrácení není stanovena, žádati vrácení kdykoliv, naproti tomu však, že není obvyklým určovati čas ku vrácení cenných papírů na dobu, až je bude lze koupiti beze ztráty, jak to tvrdí žalovaný. Posudkem tím zjištěno, že opatření cenných papírů, v žalobě uvedených, jest možným, zejména ve Vídni, kde jsou na burse znamenány. Ze zjištěných okolností vyplývá proto tento právní závěr: Tím, že žalující vzhledem k úmluvě z konce září 1916 složila pro firmu M. cenné papíry, o něž v tomto sporu jde, došel vyřízení spekulativní obchod, uzavřený S-em u této firmy à la baisse. Převodem spekulativního konta S-ova na žalovaného a konta firmy M. na žalující filiálku nenastalo nijak pokračování v tomto spekulativním obchodu, poněvadž úmluva taková se nestala a žalující strana žalovanému pouze uvedené papíry zapůjčila na neurčitou dobu; jiného závazku nepřevzala, zejména nepřevzala spekulativního konta od firmy M. Pro posouzení právního poměru mezi stranami jest zcela nerozhodným, jaká smlouva byla mezi firmou M. a S-em, jaká úmluva o převzetí tohoto konta se stala mezi S-em a žalovaným, k vůli záchraně onoho, nýbrž rozhoduje pouze, k čemu zástupce žalující filiálky s dodatečným souhlasem centrály se uvolil, a závazek ten byl dle povahy své pouhou výprosou (§ 974 obč. zák.), takže žalobkyně půjčené papíry dle libosti, jakmile lhuta, do 31. prosince 1916 daná, uplynula, zpět žádati mohla. Žalovaný byl si toho dobře vědom, že jde pouze o půjčení papíru a nikoliv o další pokračování v původním spekulativním kontě; vždyť v korespondenci své stále zmiňuje se jen o půjčení, ba ještě v dopisu ze dne 2. srpna 1921 tvrdí, že se žalobkyní účtování nevyjednal, naopak, že tato půjčila mu akcie bezplatně, bez jakéhokoliv účtování a ohrazuje se zde zejména proti poplatkům za půjčení a jiným výlohám. Žalovaným tvrzená úmluva, i kdyby byla prokázána, nemůže býti obchodem diferenčním, tím méně stravným. Pro obchod diferenční chybí zde vedle neurčení lhuty pro počítání difference podstatná náležitost, že dle úmyslu stran dodání (odebrání) cenných papírů nemá býti žádáno; vždyť právě zde žalující dodala firmě M. akcie, aby kryla závazek S-a u této firmy a účelem dodání akcií byla finanční sanace S-a a ukončení diferenčního obchodu; obchod stravný není zde proto, poněvadž tento je pouhou prolongací obchodu diferenčního, kteréhožto vzhledem k uvedenému zde nebylo. Ostatně těžko lze shledati pro žalobkyni nějaký spekulativní úmysl v jednání, dle něhož měla bezplatně, bez jakéhokoliv účtování půjčiti akcie, — jichž vrácení ovšem zajištěno bylo ruční zástavou (kontem žalovaného), — na tak dlouho, až bude lze konto to realizovati beze ztráty pro žalovaného, ač obě strany věděly, že možnost ta při stoupající tendenci kursu akcií po více let nenastane, a ač žalobkyně z obchodu toho neměla míti práv, vyjma, že mohla počítati úroky

z úvěru poněkud nižší sazbou. Posudek znalecký označuje sice obchod mezi stranami za stravný, leč označení to není zde ve smyslu právním, nýbrž pouze se stanoviska bankovního, jak vidno z jejich posudku, v němž na základě korespondence prohlašují, že o spekulativní obchod se nejedná, poněvadž nevyskytují se v korespondenci odpočty, nýbrž jde jen o obchod stravný (v bankovním smyslu), totiž o pouhé půjčení cenných papírů. Poněvadž zjištěno, že jde o pouhou zápůjčku akcií výprosou a tudíž žalobkyně vrácení jich požadovati může, bylo žalobě vyhověno. O d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil v podstatě z týchž důvodů.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Jest nesporno, že S. měl u bankovního závodu M. v roce 1916 spekulativní engagement à la baisse, jehož předmětem byly právě sporné akcie, a při němž srovnalá vůle obou stran nesměřovala k efektivnímu vyřízení obchodu (dodání a odebrání), nýbrž toliko k placení (nahrazení) difference mezi prodejní a kupní cenou, tak že šlo o čistě diferenční obchody; — že M. hrozil S-ovi pro nedostatečné krytí exekuční realizací, a S., nemoha dáti další úhrady, obrátil se o pomoc na svého příbuzného, žalovaného, který projevil k tomu ochotu a požádal o provedení potřebné transakce žalobkyni. Bylo zjištěno, že žalující banka za žalovaného skutečně dodala akcie, které byly předmětem spekulativního obchodu, složivši je u vídeňské firmy J. pro bankovní závod M., čímž, jak nižší soudy správně vyložily, došel vyřízení spekulativní obchod S-a u firmy M. Význam pro spor rozhodující má jen otázka, zda skutečně, jak žalovaný tvrdí, žalující banka zároveň převzala celé spekulativní engagement od firmy M., neboť kdyby tomu tak bylo, nemohla by se žalobkyně domáhati dodání sporných akcií. Vždyť při diferenčním obchodě efektivní dodání v poměru mezi spekulujícími stranami jest dle srovnalé vůle stran vyloučeno. Žalobkyně mohla by tedy v tomto případě toliko přikročiti k exekuční realizaci obchodu a žádati na žalovaném rozdíl, pokud by nebyla kryta složenou úhradou, vydávajíc se při tom ovšem námitce diferenčního obchodu, ježto se takové obchody dle ustálené judikatury a literatury posuzují podle pravidel, platných pro hru a sázku, a proto jsou dle §§ 1271, 1272 obč. zák. nežalovatelné, pokud cena nebyla napřed zapravena nebo složena. Důkaz, že žalobkyně převzala spekulativní engagement od firmy M., vstoupila tudíž do diferenčního obchodu se žalovaným, nastoupivším na místě S-a, náležel žalovanému, jemuž se však dle zjištění nižších soudů nezdařil. Lze připustiti, že z pouhé skutečnosti, že žalobkyně dodala sporné akcie firmě M., a tím došel svého vyřízení spekulativní obchod mezi S-ou a firmou M., nelze ještě usuzovati, že nebylo ve spekulativním obchodu pokračováno mezi žalobkyní a žalovanou; — a rovněž nelze popřiti, že obsah předložené korespondence mohl by částečně nasvědčovati tomu, že skutečně k tomu došlo; — ale příslušná domněnka jest vyvrácena skutkovými zjištěními nižších soudů, učiněnými nejen na základě korespondence, nýbrž i na základě výpovědí slyšených svědků a výsledků zna-

leckého důkazu, a vízícími soud dovolací, že bylo mezi žalobkyní a žalovaným ujednáno pouze zapůjčení sporných akcií, že nebyla ujednána lhůta k v r á c e n í akcií, a že nebylo ani řeči o tom, že by mohla žalobkyně žádati zapůjčené papíry teprve tehdy zpět, až by bylo lze koupiti je pro S-a beze ztráty. Tato zjištění zahrnují přirozeně v sobě též zjištění skutkové, že dle úmluvy měl žalovaný vrátiti žalobkyni in natura akcie, jež žalobkyně za něho dodala firmě M., a tato úmluva vylučuje prostě předpoklad, že žalobkyně vstoupila do diferenčního obchodu, t. j. že dle srovnalé vůle stran transakce, která byla smlouvou za účelem vyřízení spekulativního obchodu S-a s firmou M., měla býti provedena tak, že se ve spekulativním obchodu mělo pokračovati — mezi žalobkyní a žalovaným — že tedy žalovaný nebyl povinen dodati žalobkyni akcie, jež tato za něho byla odevzdala firmě M. a žalobkyně nebyla oprávněna, požadovati tyto akcie od žalovaného, nýbrž že také v poměru mezi stranami měl býti jen vyúčtován a nahrazen rozdíl ceny, za kterou byly akcie v roce 1916 předprodány, a kupní ceny, které by svého času bylo lze za ně docíliti. S tím se shoduje také posudek slyšených znalce, kteří na základě veškeré korespondence dospěli k úsudku, že nešlo o spekulativní obchod. Neodůvodněna jest výtku, že si znalci tímto výrokem osobili právo, vyhrazené jedině soudu, ježto prý otázka, zda je obchod mezi stranami obchodem diferenčním, jest otázkou ryze právní. Znalci vyslovili pouze názor, jak by se na věc pohlíželo se stanoviska obchodnického (bankovního), soud názorem tím ovšem vázán nebyl, ale, dospěl-li se stanoviska právního k témuž důsledku, nepochybil, poukávav také k mínění znalce, podporujícímu jako vlastní — právní názor. Další, jak připustiti lze, ne dosti přesný výrok znalce, že jde v tomto případě o s t r a v n ý obchod, zavdal ovšem příčinu k námitce žalovaného, že stravný obchod nevylučuje obchodu diferenčního, naopak jest nutným jeho doplňkem a potvrzuje spekulativní povahu obchodu. Žalovaný měl by pravdu, kdyby dle zjištění nižších soudu šlo o stravný obchod v užším bursovně-technickém smyslu. V tom smyslu rozumí se totiž stravným (reportním) obchodem obchod, jímž někdo, kdo z bursovního obchodu má odebrati nebo dodati cenné papíry, jež ve stanovené lhůtě nemůže po případě nechce odebrati nebo dodati, oddálí konečné vyřízení tohoto obchodu tím, že dodá cenné papíry za určitou cenu někomu jinému se závazkem, že je po určité době za určitou cenu zase převezme, — pokud se týče převezme cenné papíry od někoho jiného za určitou cenu se závazkem, že mu je v určité době za určitou cenu zase vrátí. Stravné obchody v užším bursovně-technickém smyslu jsou tedy ovšem hospodářskými obchody pomocnými za účelem prolongace bursovních engagementů. Takový obchod byl by tu však v tomto případě jen tehdy, kdyby si byli žalovaný nebo žalobkyně zmíněným způsobem opatřili akcie za tím účelem, by pouhým předkládáním jich při každém uspořádání oddálili konečné vyřízení spekulativního obchodu. Zjištěno však, že akcie, o které jde, nebyly dány k pouhému předkládání, jak vídeňská ústředna v dopisu ze dne 27. září 1916 původně nabízela, nýbrž že byly efektivně dodány firmě M. k vyřízení spekulativního obchodu s S-em s e z á v a z k e m žalovaného, že je in natura v r á t í žalobkyni. Nejde vlastně ani o stravný obchod v širším

bursovně-technickém smyslu, t. j. o zápůjčku se zastavením cenných papírů, která se uzavírá bez souvislosti s bursovním engagementem, a to zastavitelem (Kostgeber), v úmyslu, opatřit si peníze, a stravovatelem (Kostnehmer) v úmyslu, využítkovati dočasně po ruce jsoucích — volných — peněžních hotovosti, neboť těchto předpokladů zajisté tu nebylo. Hledíc ke zjištění nižších soudů šlo spíše o obyčejnou zápůjčku akcií žalovanému, a jen v tom smyslu lze mluvit o stravném obchodu — tedy o smlouvu, již byly spotřebitelné (zastupitelné) věci dány s podmínkou, že bude svého času vráceno stejné množství týchž věcí (§ 983 obč. zák.). Námitka žalovaného, že žalobkyně dle úmluvy není oprávněna náležati na realizaci obchodu (vrácení akcií), dokud nebude to možno bez ztráty pro S-a, po případě žalovaného, byla vyvrácena zjištěním nižších soudů, že se tvrzená úmluva nestala, a proto jest bezvadným též závěr nižších soudů, že, když lhůta k vrácení akcií nebyla stanovena, žalobkyně může nyní po uplynutí několika let požadovati je zpět od žalovaného. Nejde-li mezi stranami o diferenční obchod spekulací, padá též námitka, že takové obchody byly za války zakázány, a netřeba se zabývati dovolacími vývody, vycházejícími z tohoto předpokladu.

Čís. 2651.

Liknavý dlužník povinen jest nahraditi věřiteli nejen úroky z prodlení, nýbrž i znehodnocení jistiny v mezičase ode dne splatnosti do dne placení.

(Rozn. ze dne 23. května 1923, Rv I 1444 '22.)

Žalobkyně dodávala žalované firmě stroje z Německa a dle úmluvy byly kupní ceny splatny při oznámení, že zásilka jest připravena k odeslání, pokud se týče dnem vystavení faktur. Faktury byly vystaveny v době od 16. února 1920 do 23. dubna 1921 a, ježto žalobkyně čítala splatnost teprve po 30 dnech od vystavení té které faktury, nastala splatnost v době od 16. března 1920 do 23. května 1921. Úhrnnou fakturovanou cenu 41.844 M 32 pf zaslala žalovaná žalobkyni teprve dne 27. října 1921, připojivši 2868 M 78 pf na úroky. Žalobkyně však peníze nepřijala, nýbrž žalovala na zaplacení 48.538 Kč 34 h, odpovídajících fakturovaným markám v době splatnosti. **Procesní soud prvního stáda** žalobu zamítl. **Důvody:** Jde jen o otázku, zda je žalovaná povinna, nahraditi žalobkyni škodu, která jí vzešla poklesem marky v mezidobí, kdy měly býti účty placeny a kdy skutečně byly placeny, v celé výši či jen v úrocích, které již dne 4. února 1922 (ovšem po žalobě) zaplatila. § 1333 obč. zák. stanoví, že škoda, kterou dlužník věřiteli prodlením ve smluveném placení dluhovaných peněz způsobí, nahraňuje se zákonnými úroky. Tímto ustanovením měly býti odstraněny všechny spory o výši škody, způsobené opožděným zaplacením dluhu. Toto ustanovení nevztahuje se jen na zákonitou měnu tuzemska (Kč). § 1333 obč. zák. odvolává se výslovně na ustanovení (mezitím zrušeného) §u 995 obč. zák. Toto ustanovení jedná o úrocích ze zápůjčky. V §u 986 obč. zák. mluví se o zápůjčce v kovových penězích a